

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 03.11.2003
COM(2003) 653 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO
NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE
JA ALUEIDEN KOMITEALLE**

Arviointi yhteisön monivuotisesta toimintasuunnitelmasta Internetin ja uusien verkon käyttöön liittyvien tekniikoiden käyttöturvallisuuden parantamiseksi siten, että torjutaan laitonta ja haitallista sisältöä varsinkin lasten ja alaikäisten suojelun alalla

**KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Arviointi yhteisön monivuotisesta toimintasuunnitelmasta Internetin ja uusien verkon käyttöön liittyvien tekniikoiden käyttöturvallisuuden parantamiseksi siten, että torjutaan laitonta ja haitallista sisältöä varsinkin lasten ja alaikäisten suojelun alalla

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

Johdanto

Tämä tiedonanto koskee arviointia, joka tehtiin Internetin käyttöturvallisuutta koskevalle toimintasuunnitelmalle (1999–2002, jäljempänä 'toimintasuunnitelma').

Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen¹ mukaisesti toimintasuunnitelman tavoitteena oli edistää Internetin turvallista käyttöä ja myötävaikuttaa Euroopan tasolla Internet-alan kehittymiselle suotuisien toimintaolosuhteiden syntyyn.

Nelivuotinen toimintasuunnitelma oli voimassa tammikuusta 1999 joulukuuhun 2002, ja sen määrärahat olivat 25 miljoonaa euroa. Toimintasuunnitelma koostui kolmesta päätoimintalinjasta:

- turvallisemman käyttöympäristön luominen (Euroopan vihjelinjaverkoston perustaminen sekä itsesääntelyn ja käytännesääntöjen tukeminen),
- suodatin- ja luokitusjärjestelmien kehittäminen,
- tiedotustoiminnan edistäminen.

Vuosina 1999–2002 toteutettiin 37 yhteisrahoitteista hanketta, joihin osallistui yli 130 organisaatiota. Lisäksi tehtiin kaksi palveluntarjontasopimusta, jotka koskivat itsesääntelyelimille annettavaa neuvontaa sekä tiedonvaihtoa parhaista toimintatavoista².

Päätöstä muutettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston 16. kesäkuuta 2003 tekemällä päätöksellä N:o 1151/2003/EY³, jolla toimintasuunnitelmaa jatkettiin 31. joulukuuta 2004 saakka, määrärahoja lisättiin 13,3 miljoonalla eurolla ja ohjelman nimeen, soveltamisalaan ja toteutustapoihin tehtiin muutamia muutoksia.

Muutetun päätöksen 6 artiklan 4 kohdassa säädetään, että komissio antaa neljän vuoden kuluttua Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle 5 artiklassa tarkoitetun komitean tarkastaman kertomuksen, jossa arvioidaan toimintasuunnitelman toteuttamisessa saavutettuja tuloksia. Komissio voi näiden tulosten perusteella ehdottaa toimintasuunnitelman painotusten muuttamista.

---

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 276/1999/EY, tehty 25 päivänä tammikuuta 1999, Internetin käyttöturvallisuuden parantamista koskevan yhteisön monivuotisen toimintasuunnitelman hyväksymisestä maailmanlaajuisten verkkojen laitonta ja haitallista sisältöä torjumalla.

² Ks. www.selfregulation.info ja www.saferinternet.org.

³ EYVL L 162, 1.7.2003, s. 1.

Arvioinnin suoritti brittiläinen *Technopolis Ltd* -yritys, joka oli valittu tietoyhteiskunnan pääosaston heinäkuussa 2002 julkaiseman julkisen tarjouspyynnön perusteella⁴. Arviointi tehtiin vuoden 2003 tammikuun ja kesäkuun välisenä aikana. Arviointiraportti on tämän tiedonannon liitteenä.

Arvioinnin tavoitteet

Arvioinnissa tarkasteltiin seuraavia seikkoja: suunnitelman tavoitteiden, painopisteiden ja toteutuskeinojen tarkoituksenmukaisuus, ohjelman vaikutus ja tehokkuus, toimivuus ja kustannustehokkuus, vaikutusten hyödyllisyys ja kestävyys, käytettyjen voimavarojen, toiminnan ja oletettujen vaikutusten väliset syy-yhteydet (interventiologiikka) sekä ohjelmasta saadut kokemukset, joista voidaan ottaa oppia mahdollisissa tulevaisuissa samankaltaisissa toimissa.

Keskeiset tulokset

Arvioijat totesivat toimintasuunnitelmalla olleen myönteisiä vaikutuksia varsinkin verkostoitumisen edistämiseksi ja tarjottaessa tietoa Internetin turvalliseen käyttöön liittyvistä ongelmista ja mahdollisista ratkaisuista.

Toimintasuunnitelman jatkossa vuosina 2003–2004 otetaan huomioon monet arvioinnin johtopäätökset. Toimintasuunnitelman uudet painotukset perustuvat vahvasti arvioinnin tuloksiin. Uutuuksiin kuuluvat erityisesti keskittyminen myös muunlaisiin sisältöihin, kuten rasismiin, sekä toimet, joiden kohteena ovat uudenlaiset viestintämuodot, kuten loppukäyttäjien laitteiden keskinäinen tiedonsiirto (peer-to-peer) ja kolmannen sukupolven matkapuhelintekniikka.

Tulokset tarkemmin eriteltyinä

Lisäksi arvioinnissa todettiin seuraavaa:

Sidosryhmät katsovat, että **ohjelman alkuperäiset tavoitteet, painotukset ja toteutuskeinot ovat edelleen ajankohtaisia**, ja että **käytetyt toimintalinjat ovat tarkoituksenmukaisia** tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Arvioijat pitävät vihjelinjojen Euroopan laajuista verkottamista äärimmäisen tärkeänä. Ohjelma on onnistunut tuottamaan joukon ohjelmistopohjaisia suodatustuotteita, joskin luokittelujärjestelmien käyttöä on lisättävä, eivätkä kaikki sidosryhmät pidä suodatusjärjestelmiä parhaana tapana suojella lapsia. Tiedotustoiminta on edelleen tärkeä painopiste. Viimeaikainen yhteiskunnallinen, sääntelyllinen ja tekninen kehitys on otettu huomioon. Ohjelmaa on poliittisella tasolla aktiivisesti integroitu yhteisön muuhun toimintaan.

Juuri poliittisella tasolla ohjelma on **onnistuneesti nostanut Internetin käyttöturvallisuuden painoarvoa** EU:n ja jäsenvaltioiden poliittisella asialistalla. **Lisäksi on syytä antaa tunnustusta kaukonäköisyydestä Euroopan komissiolle, joka toi nämä asiat esiin jo varhaisessa vaiheessa Internetin kehityksessä.**

---

⁴ EYVL S 133-103748, 11.7.2002.

Toimintalinjoista voidaan todeta, että komissio on edistänyt vihjelinjojen verkoston kehittämistä Eurooppaan yhteistyössä Yhdysvaltojen ja Australian kanssa, rahoittanut tutkimusta asiaa koskevan tietoisuuden lisäämiseksi eri loppukäyttäjryhmien keskuudessa, edesauttanut Euroopan kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden huomioon ottavan suodatustekniikan kehitystä sekä tukenut kansainvälisen luokitusjärjestelmän kehittämistä. Varsinkin suodatusjärjestelmien alalla joidenkin hankkeiden vaikutuksia on vielä kuitenkin liian aikaista arvioida.

Euroopan komission tapa toteuttaa hankkeita, joihin osallistuu monenlaisia organisaatioita eri kulttuureista ja kansallisista olosuhteista on erityisen hyödyllinen tämän tyyppisessä ohjelmassa, ja se tuottaakin verkostoivia ja tietämystä lisääviä vaikutuksia.

Ohjelma on onnistuneesti yhdistänyt sidosryhmiä "toimijayhteisöiksi", joskin **alan yritysten** sekä itsesääntely- ja kuluttajajärjestöjen **osallistumisen olisi oltava laajempaa**.

Suosituks

Arviointiraportissa esitetään joukko suosituksia seuraavien otsakkeiden alle jaoteltuina: Tarkoituksenmukaisuus; Vaikuttavuus ja vaikutukset; Tehokkuus ja toimivuus; Hyödyllisyys ja jatkuvuus. Seuraavassa komission vastaukset keskeisiin suosituksiin.

Tarkoituksenmukaisuus

1. Suositus: Laajennetaan painopisteitä/tavoitteita uusiin ja esiin nouseviin viestintätekniikoihin, joilla on erityistä vaikutusta lasten Internetin käyttöön (esim. kolmannen sukupolven matkapuhelimet). Tarkistetaan suodatusta ja luokittelua koskevaa toimintalinjaa. Jatketaan tiedotuskeskusten verkostointia tiedotuksen järjestämiseksi jäsenvaltioissa.

Komission vastaus: Sisältyy toimintasuunnitelman jatko-osaan vuosina 2003–2004. Siinä laajennetaan ohjelman soveltamisalaa nimenomaisesti uusiin tekniikoihin, kuten kolmannen sukupolven matkapuhelimiin, siirretään sisällönsuodatuksen alalla painopistettä suodatusohjelmistojen ja -palvelujen vertailuanalyysseihin puolueettoman tiedon tarjoamiseksi loppukäyttäjille, sekä perustetaan yleiseurooppalainen tiedotuskeskusten verkosto.

2. Suositus: Internetin käyttöturvallisuuteen liittyvät ongelmat ovat maailmanlaajuisia. Näin ollen komission olisi jatkettava yhteydenpitoa Euroopan unionin ulkopuolisten tahojen kanssa.

Komission vastaus: Komissio hyödyntää toimintasuunnitelman toisessa vaiheessa vuosina 2003–2004 Internetin käyttöturvallisuutta käsittelevää foorumia (*Safer Internet Forum*) yhteydenpidossa Euroopan unionin ulkopuolisten tahojen kanssa. Verkoston koordinaattorien tehtäviin kuuluu myös kansainvälinen yhteydenpito.

Vaikuttavuus ja vaikutukset:

3. Suositus: Internet-palveluntarjoajia ja muita alan yrityksiä olisi voimakkaammin kannustettava osallistumaan toimintasuunnitelman toteutukseen.

Komission vastaus: Komissio on samaa mieltä. Vihjelinjojen toiminnassa yritykset ovat jo vahvasti mukana. Nykyiset tiedotuskeskuksiin perustuvat tiedotushankkeet ovat onnistuneet saamaan yritysten tukea ja tätä lähestymistapaa laajennetaan verkostoimalla tiedotustoimia

seuraavan vaiheen hankkeissa kaudella 2003–2004. Internetin käyttöturvallisuutta käsittelevään foorumiin osallistuu Internet-palveluntarjoajia ja muita alan yrityksiä.

4. Suositus: Hankkeissa on tuotettu suuri määrä tietoa ja materiaalia, joka olisi nyt tuotava laajasti saataville.

Komission vastaus: Toimintasuunnitelman virallinen verkkosivusto sisältää tietoa ohjelmasta ja linkkejä keskeisten hankkeiden sivuille. Lisäksi hankkeiden tulokset ovat keskitetysti saatavilla saferinternet.org -sivuston kautta. Tämä pysyy jatkossakin yhtenä verkoston koordinaattorin tehtävistä.

5. Suositus: Olisi pohdittava nykyisten rahoitustapojen toimivuutta, kun otetaan huomioon Internetin käyttöturvallisuuden parantamiseen liittyvän toiminnan erityispiirteet.

Komission vastaus: Suurin osa nykyisiä rahoitustapoja koskevista näkemyksistä tuli arvioijille kansalaisjärjestöiltä, ja näkemyksiä esitettiin nimenomaan yhteisrahoitussäännöistä. Yhteisrahoituksen edellyttämiselle on hyviä syitä: se kasvattaa hankkeen budjettia, osoittaa toimeksisaajan sitoutumista hankkeeseen ja toimeksisaajan kannatusta paikallisyhteisössä (kun toimeksisaaja kerää oman rahoitusosuutensa paikallisista ulkoisista lähteistä) sekä tukee hankkeen jatkuvuutta.

6. Suositus: Ohjelmaa olisi suunnattava niille toiminta-aloille, joilla sillä on todennäköisesti suurin vaikutus, eli Euroopan/kansainvälisen tason verkostointiin ja kerrannaisvaikutuksiin.

Komission vastaus: Komissio on samaa mieltä, ja tämä onkin perusajatuksena toimintasuunnitelman jatkossa vuosina 2003–2004.

Tehokkuus ja tuloksellisuus

7. Suositus: Euroopan komission olisi tarkistettava hallinnollisia menettelyjään niiden sovittamiseksi paremmin rahoitettavien hanketyyppien tarpeisiin.

Komission vastaus: Komission on käytettävä säädettyjä rahoitustapoja ja hallinnoitava niitä yhteisön lainsäätäjän asettaman oikeusperustan mukaisesti. Menettelyjen tarkoituksena on varmistaa, että hankkeita valvotaan asianmukaisesti ja että eurooppalaisten veronmaksajien rahoja käytetään järkevästi.

8. Suositus: Toimintasuunnitelmassa olisi selvitettävä, miten rahoittaa nykyisten vihjelinjojen lisäksi uudet vihjelinjat EU:hun liittyvissä maissa.

Komission vastaus: Vihjelinjoille varattuja määrärahoja on lisätty vuosiksi 2003–2004 niin, että nykyisten vihjelinjojen rahoitusta voitaisiin jatkaa ja uusia perustaa EU:hun liittyviin maihin.

9. Suositus: Markkinaseurantaa olisi jatkettava lainsäädännön, sääntelyn ja toimintasäännösten kehittymisen suhteen.

Komission vastaus: Tämä sisältyy Internetin käyttöturvallisuutta käsittelevän foorumin toimintaan.

Hyödyllisyys ja jatkuvuus

10. Suositus: Komission olisi perinpohjaisesti pohdittava uudelleen tämän alan mahdollisille jatkotoimille ehdotettavia toteutus- ja tukimenetelmiä. Toimintasuunnitelmassa on erityisesti otettava huomioon vihjelinjojen toiminnan jatkuvuus ja löydettävä niille sopivampi rahoitusmalli varsinkin EU:n laajentumista silmällä pitäen.

Komission vastaus: Komissio on hyvin tietoinen tarpeesta varmistaa, että Internetin käyttöturvallisuuden lisäämiseen jo tehdyt investoinnit kantavat hedelmää jatkossakin ja että alan mahdollisissa jatkotoimissa saavutetaan Euroopan tasolla mahdollisimman suuri lisäarvo edistämällä jäsenvaltioissa harjoitettavan toiminnan verkostoimista.

PÄÄTELMÄT

Komissio ottaa huomioon ohjelman arviointiraportissa esitetyt näkemykset ja suositukset. Antamiensa vastausten pohjalta komissio kehottaa Euroopan parlamenttia, neuvostoa, Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa sekä alueiden komiteaa

- (1) tukemaan jatkossakin ohjelman asemaa edistettäessä Internetin ja uusien verkon käyttöön liittyvien tekniikoiden käyttöturvallisuutta vuosina 2003–2004,
- (2) jatkamaan aktiivista keskustelua laittoman ja haitallisen sisällön torjumisesta lasten ja alaikäisten suojelemiseksi.

LIITE

Euroopan komission teettämä loppuarviointi
Internetin käyttöturvallisuuden parantamista koskevasta
toimintasuunnitelmasta

Loppuraportti

Technopolis Ltd

Kesäkuu 2003

1. TIIVISTELMÄ⁵

1.1 Taustaa

Tämä asiakirja on Internetin käyttöturvallisuuden parantamista koskevan toimintasuunnitelman loppuarvioinnin loppuraportti. Arvioijien tekemät analyysit, päätelmät ja suositukset perustuvat tietoihin, jotka on kerätty toimintaohjelman ja siihen kuuluvien hankkeiden lähdeaineistosta, keskeisille sidosryhmille tehdyistä puhelinhaastatteluista, toimintasuunnitelmaan liittyneistä tärkeimmistä tapahtumista sekä hankkeiden osallistujille tehdystä kyselystä. Lisäksi tehtiin yhdeksän tapaustutkimusta. Näissä tarkasteltiin kahdeksaa hanketta (alunperin kohdehankkeita piti olla kuusi, mutta vihjelinjajärjestelmän rakenteen perusteella osoittautui hyödyllisemmäksi tarkastella "sateenvarjohanketta" ja sen lisäksi osaa sen alaisuudessa tai yhteydessä rahoitetuista vihjelinjahankkeista) sekä kolmea vastaavaa hanketta ohjelman ulkopuolelta.

Arvioinnin tuloksia käytetään pääasiassa varainkäytön järkevyyden arviointiin ja eniten huomiota kiinnitetään toimintasuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseen (sellaisina kuin ne on määritelty asiaa koskevassa päätöksessä ja vuosien 1999–2002 työohjelmassa), toimintasuunnitelman vaikutuksiin ja kustannustehokkuuteen.

Yksittäiset arvioitavat seikat määriteltiin seuraavasti:

toiminnan tavoitteiden, painotusten ja toteutustapojen tarkoituksenmukaisuus

vaikuttavuus ja vaikutukset

tuloksellisuus ja kustannustehokkuus

hyödyllisyys ja jatkuvuus

käytettyjen voimavarojen, toiminnan ja oletettujen vaikutusten väliset syy-yhteydet (interventiologiikka)

ohjelmasta saadut kokemukset, joista voidaan ottaa oppia mahdollisissa tulevaisuuden samankaltaisissa toiminnoissa.

Arvioinnissa pyrittiin hyödyllisiin päätelmiin ohjelman yleisestä onnistumisesta kaikkien edellä mainittujen näkökohtien suhteen. Koska Euroopan komissio harjoittaa tällä alalla merkittävää toimintaa, arvioinnissa pyrittiin tarjoamaan selkeitä ja käytännönläheisiä toimintasuosituksia, jotka perustuvat arvioinnin tuloksiin ja toimintaan osallistuneiden sidosryhmien näkemyksiin.

1.2 Internetin käyttöturvallisuutta koskeva toimintasuunnitelma

Internetin käyttöturvallisuuden parantamista koskevan toimintasuunnitelman tarkoituksena on varmistaa sellaisten useiden Euroopan unionin hankkeiden toteutuminen, joiden aiheena on Internetin laittoman tai haitallisen sisällön hallinta.

---

⁵ Raportti kokonaisuudessaan osoitteessa <http://europa.eu.int/iap>

Näin ollen toimintasuunnitelma laadittiin tukemaan ei-sääntelyllisiä toimia Internetin turvallisen käytön edistämiseksi.

Toimintasuunnitelmasta tehdyssä päätöksessä toimenpiteet ryhmiteltiin neljäksi toimintalinjaksi:

1. Turvallisemman käyttöympäristön luominen
Euroopan vihjelinjaverkoston perustaminen
itsesääntelyn ja käytäntesääntöjen tukeminen
2. Suodatin- ja luokitusjärjestelmien kehittäminen
suodatuksen ja luokituksen tarjoamien mahdollisuuksien esittely
luokitusjärjestelmiä koskevien kansainvälisten sopimusten edistäminen
3. Tiedotustoimien edistäminen
tiedotustoimien valmistelu
täysimittaisten tiedotustoimien tukeminen
4. Tukitoimet
oikeudellisten vaikutusten arviointi
koordinointi vastaavien kansainvälisten aloitteiden kanssa.

Toimintasuunnitelmalle varattiin 25 miljoonaa euroa kaudeksi 1999–2002.

Toimintalinjojen sisällä toteutettiin lähinnä kolmen tyyppisiä toimia:

- Hankkeiden tukeminen rahoittamalla osa kustannuksista; tällaisissa hankkeissa oli yleensä kansainvälistä yhteistyötä jossain muodossa. Hankkeiden kesto vaihteli, mutta oli yleisesti ottaen 1–2 vuotta.
- Palveluntarjontasopimukset – ulkopuolisilla organisaatioilla teetettyjä, kokonaan rahoitettuja toimintasuunnitelman tukitoimia.
- Tukitoimet kokonaistavoitteiden edistämiseksi; yleensä komission itsensä kokonaan tai pääasiallisesti suorittamia toimia.

Suurin osa toimintasuunnitelman varoista käytettiin luonnollisesti hankkeisiin.

1.3 Tärkeimmät päätelmät ja suositukset

Arvioinnin tulokset esitetään kokonaisuudessaan raportin luvussa 5. Seuraavassa luodaan katsaus tärkeimpiin päätelmiin ja suosituksiin.

Arvioinnin kuluessa oltiin hyväksymässä toimintasuunnitelmalle jatkoa. Jatko-osa hyväksyttiin Euroopan parlamentissa (äänestys 11. maaliskuuta 2003) ja neuvostossa (äänestys 26. toukokuuta 2003)⁶. Jatko sisältää toimia, joilla edistetään tiedonvaihtoa ja koordinoitua kansallisen tason toimijoiden välillä, sekä erityisjärjestelyjä EU:hun liittyviä maita varten. Itsesääntelyn alalla toimivat tahot saatetaan yhteen Internetin käyttöturvallisuutta käsittelevässä foorumissa (*Safer Internet Forum*), joka muistuttaa EU:n vastaavaa foorumia tietoverkkorikollisuuden alalla. Toimintasuunnitelman jatko kattaa laittoman sisällön ja toiminnan monet eri muodot (esim. rasistinen materiaali) ja siinä otetaan huomioon uudet verkon käyttöön liittyvät ilmiöt, joihin kuuluvat langattomissa ja laajakaistaverkoissa tarjottava sisältö, online-pelit, käyttäjätietokoneiden välinen suora tiedostojen siirto ja kaikenlainen reaaliaikainen viestintä, kuten reaaliaikaiset verkkokeskusteluryhmät ja pikaviestipalvelut. Vihjelinjojen verkostot ovat jatkossakin ohjelman keskeisiä välineitä yhdessä suodatusohjelmistojen vertailun ja tiedotuskeskusten kehittämisen kanssa.

Toimintasuunnitelman jatko-osassa otetaan jo huomioon monet arvioinnin päätelmistä, eikä niitä näin ollen ole enää toistettu näissä suosituksissa, jotka painottuvat lähinnä muihin seikkoihin tai tämän jatko-osan jälkeisiin mahdollisiin toimiin. Toimintasuunnitelman uudet painotukset perustuvat joka tapauksessa vahvasti arvioinnin tuloksiin. Uutuuksiin kuuluvat erityisesti keskittyminen myös muunlaisiin sisältöihin, kuten rasismiin, sekä toimet, joiden kohteena ovat uudenlaiset viestintämuodot, kuten loppukäyttäjien laitteiden keskinäinen tiedonsiirto ja kolmannen sukupolven matkapuhelintekniikka.

1.3.1 Tarkoituksenmukaisuus

Päätelmät

- Sidosryhmät ja hankkeisiin osallistujat katsoivat yleisesti, että ohjelman alkuperäiset tavoitteet, painotukset ja toteutuskeinot ovat edelleen tarkoituksenmukaisia ja joissain tapauksissa nyt ajankohtaisempia kuin toimintasuunnitelman alkutaipaleella.
- Määriteltyjä toimintalinjoja pidettiin sopivina keinoina tavoitteisiin pyrkimiseksi.
- Sidosryhmien ja osallistujien keskuudessa esiintyi hyvin monenlaisia näkemyksiä siitä, mitä toimintasuunnitelman olisi sisällettävä ja mitä se voisi sisältää käytettävissä olevilla resursseilla.
- Haastatellut pitivät vihjelinjojen Euroopan laajuista verkostoimista äärimmäisen tärkeänä.
- Suodatusohjelmistojen alalla toimintasuunnitelmassa on onnistuttu tuottamaan joukko uusia tuotteita. Jotkut pitivät tätä kuitenkin liian suppeana tapana puuttua ongelmaan ja totesivat, ettei suodatusjärjestelmien ja varsinkaan luokittelun käyttö ole vielä riittävän laajaa.

---

⁶ EYVL L 162, 1.7.2003, s. 1.

- Laajasti oltiin yhtä mieltä tiedotuksen keskeisestä asemasta toimintasuunnitelmassa, mutta katsottiin, että tiedotuksessa olisi painotettava valistustoimintaa.
- Viimeaikainen yhteiskunnallinen, sääntelyllinen ja tekninen kehitys on otettu huomioon toimintalinjoissa rahoitettujen hankkeiden kautta.
- Täydentävyyteen pyrittäessä ohjelmaa on poliittisella tasolla aktiivisesti integroitu yhteisön muuhun toimintaan.
- Sidosryhmät korostavat, että Internetin käyttöturvallisuuteen liittyvät ongelmat ovat maailmanlaajuisia, joten jatkossakin olisi pyrittävä yhteistyöhön Euroopan ulkopuolisten markkinoiden/toimijoiden kanssa.

Suosituks

Seurataan jatkossakin tilannetta ja pyritään toimimaan ennakoivasti nopeasti muuttuvassa ympäristössä.

Laajennetaan painopisteitä/tavoitteita uusiin ja esiin nouseviin viestintätekniikoihin, joilla on erityistä vaikutusta lasten Internetin käyttöön (esim. kolmannen sukupolven matkapuhelimet).

Otetaan huomioon aineistolähteiden/ongelman maailmanlaajuisuus ja jatketaan yhteistyötä Euroopan ulkopuolisten toimijoiden kanssa (muun muassa EU:n jäseniksi ehdolla olevat maat, Venäjä ja Ukraina).

Tarkistetaan suodatusta ja luokittelua koskevaa toimintalinjaa.

Jatketaan tiedotuskeskusten verkostoimista tiedotuksen järjestämiseksi jäsenvaltioissa.

1.3.2 Vaikuttavuus ja vaikutukset

Päätelmät

Sidosryhmät olivat laajasti yhtä mieltä siitä, että toimintasuunnitelma oli auttanut luomaan Internetin käyttöturvallisuuteen liittyville kysymyksille poliittista painoarvoa. Yksinkertaisesti sanottuna nyt harjoitetaan toimintaa, jota ei aiemmin ollut.

Vastauksissa nostettiin esiin yksittäisiä vaikutuksia, joita toimintasuunnitelmalla on ollut. Näistä useimmat liittyivät verkostoitumiseen ja tietämyksen lisääntymiseen.

Vihjelinjoista voidaan todeta, että vaikka niiden verkosto oli jo muodostumassa Daphne-ohjelman aikana, uusia vihjelinjoja on nyt perustettu lähes kaikkiin jäsenvaltioihin (Portugalia ja tällä hetkellä Luxemburgia lukuun ottamatta).

Toimintasuunnitelman alkaessa suodatusta harjoitettiin jo Yhdysvalloissa, mutta Euroopassa tästä oli hyvin vähän esimerkkejä. Nyt tarjolla on monikielisiä ja -kulttuurisia eurooppalaisia suodatusratkaisuja. Aiemmin ei ollut saatavilla myöskään ICRAn kaltaista luokitusstandardia, joka nyt käsittää yli 40 sisältöluokkaa.

Suodatus- ja luokittelujärjestelmien käytön laajentaminen vaatii kuitenkin edelleen ponnisteluja. Toimintasuunnitelmasta on saatu joukko onnistuneita tuloksia, jotka on nyt jalostettava todellisiksi vaikutuksiksi. Ala ei polje paikoillaan, ja tulevaisuudessa saatetaan tarvita uusia ratkaisuja uusien teknologioiden tuomiin uusiin haasteisiin vastaamiseksi. Selvää on kuitenkin, että tällaista toimintaa voidaan harjoittaa myös yhteisrahoitteisten t&k-hankkeiden kautta.

Tiedusteltaessa toimintasuunnitelman toteutukseen liittyviä puutteita sidosryhmät mainitsivat alan yritysten liian vähäisen osallistumisen. Myös yhteydenpitoa eri toimintalinjojen välillä pidettiin heikkona.

Euroopan komission tapa toteuttaa hankkeita, joihin osallistuu monenlaisia organisaatioita eri kulttuureista ja kansallisista olosuhteista on erityisen hyödyllinen tämän tyyppisessä ohjelmassa, koska näin voidaan vaihtaa kokemuksia ja tietoa hyvistä toimintatavoista, sekä auttaa Internetin kehityksessä hitaampia maita ennakoimaan tulevia ongelmia ja laatimaan tarvittavaa lainsäädäntöä. Myös itsesääntelylliset standardit on nostettava voimakkaammin esiin jäsenvaltioissa ja eri kuluttajaryhmien keskuudessa.

Toimintasuunnitelmalla on ollut merkitystä monenlaisille sidosryhmille:

- Poliittisella tasolla toimintasuunnitelma on onnistuneesti nostanut Internetin käyttöturvallisuuden painoarvoa EU:n ja jäsenvaltioiden poliittisella asialistalla.
- Toimintasuunnitelmaan on saatu mukaan joukko Internet-palveluntarjoajia ja sisällöntuottajia, jotka ottavat enemmän vastuuta Internetin turvallisesta käytöstä. Vielä on kuitenkin maita, joissa Internet-palveluntarjoajat eivät juurikaan osallistu toimintaan.
- Lainlaadintaan ja sen pohjana tarvittavaan selvitystyöhön liittyen toimintasuunnitelmassa on luotu yhteyksiä sidosryhmien välille hankkeiden ja kansallisten työryhmien kautta. Lisäksi on luotu tiiviitä yhteyksiä kansallisiin poliisivoimiin sekä Interpolin ja Europolin kaltaisiin järjestöihin.

Välittäjänä ja yhteyksien laajentajana toimintasuunnitelma on onnistuneesti yhdistänyt tällaisia organisaatioita ja sidosryhmiä "toimijayhteisöiksi". Kansalliset sidosryhmät osallistuvat toimintasuunnitelmaan nyt paljon voimakkaammin kuin väliarviointien aikoihin.

Suosituks

Toimintasuunnitelmassa olisi jatkossakin kannustettava Internet-palveluntarjoajia ja muita alan yrityksiä osallistumaan siihen. Tämä on erityisen tärkeää niissä EU:n jäsenvaltioissa (ja siihen liittyvissä valtioissa), joissa osallistuminen on nykyisellään vähäistä.

Toimintasuunnitelmassa olisi koottava yhteen hankkeissa ja muissa toimissa jo tuotetut tiedot ja materiaalit ja asetettava ne laajasti saataville.

Lisäksi olisi pohdittava nykyisten rahoitustapojen toimivuutta, kun otetaan huomioon Internetin käyttöturvallisuuden parantamiseen liittyvän toiminnan erityispiirteet.

Ohjelmaa olisi suunnattava niille toiminta-aloille, joilla sillä on todennäköisesti suurin vaikutus, eli Euroopan/kansainvälisen tason verkostointiin ja kerrannaisvaikutuksiin.

1.3.3 Tehokkuus ja tuloksellisuus

Päätelmät

- Hankkeiden rahoitusmalli ei sovellu kovin hyvin toimintasuunnitelmassa rahoitetun tyyppisille hankkeille. Kolmessa tärkeimmässä toimintalinjassa tuotetaan tuloksia tavalla, joka ei sovi yhteen tyyppillisen t&k-rahoitusmallin kanssa.
- Useimmat vastaajista pitivät hankekatselmuksia erittäin hyödyllisinä. Hankkeiden osallistujat antoivat kuitenkin ymmärtää, että katselmoijat eivät toimintasuunnitelman alussa olleet riittävän hyvin valmistautuneita tehtäväänsä – tältä osin tilanne näyttäisi kuitenkin parantuneen.
- Tapaustutkimusten perusteella suuriin hankekonsortioihin näyttäisi liittyvän joitakin tehokkuusongelmia. Tämä koski erityisesti tiedotushankkeita.
- Ylikansallisista kumppanuuksista hankkeissa saadut kokemukset olivat kuitenkin pääosin myönteisiä. Monissa hankkeissa toimitettiin jo ennestään tuttujen organisaatioiden kanssa, mutta myös uusia kontakteja luotiin. Toimintasuunnitelman erityispiirteenä on ollut, että se on saattanut yhteen täysin erityyppisiä organisaatioita, kuten lastensuojelujärjestöjä ja ohjelmistokehitysyhtiöitä ja Internet-palveluntarjoajia, joilla on keskenään hyvin erilaiset tavoitteet ja toimintakulttuurit.
- Kun tarkastellaan investoinneista saatavaa hyötyä, sidosryhmien haastattelut osoittivat, että vihjelinjoja pidetään hyvänä investointina. Suodatushankkeet eivät saa yhtä laajaa kannatusta – tähän voidaan ottaa kantaa vasta kun nähdään, miten laajasti niitä tullaan käyttämään. Tiedotushankkeiden osalta näkemykset vaihtelevat vielä enemmän, ja niissä on suuria eroja hankkeiden välillä. Ulkopuolisissa hankekatselmuksissa arviot ovat yleisesti ottaen olleet myönteisiä. Toiminnan tulosten arvo on kuitenkin tässäkin sidoksissa vaikutuksiin, jotka eivät vielä ole selvillä.

Suositukses

Euroopan komission olisi tarkistettava hallinnollisia menettelyjään niiden sovittamiseksi paremmin rahoitettavien hanketyyppien tarpeisiin.

Toimintasuunnitelmassa olisi selvitettävä, miten rahoittaa käytettävissä olevalla budjetilla nykyisten vihjelinjojen lisäksi uudet vihjelinjat EU:hun liittyvissä maissa.

Markkinaseurantaa olisi jatkettava lainsäädännön, sääntelyn ja toimintasäännösten kehittymisen suhteen.

1.3.4 Hyödyllisyys ja jatkuvuus

Päätelmät

- Toiminnan yleiset perustelut pätevät kuitenkin edelleen:
  - Viestintätekniiikan ja uusien jakelukanavien kehittyessä syntyy jatkossakin uusia tapoja levittää haitallista aineistoa.
  - Hallitukset pyrkivät sekä kansallisesti että kansainvälisesti edelleen laajentamaan Internetin käyttöä keskeisenä taloudellisen kasvun ja yhteiskunnallisen kehityksen edistäjänä. Näin ollen yhä useammilla aikuisilla ja lapsilla on pääsy Internetiin.

Internetin käyttöturvallisuuteen ei ole jäsenvaltioiden kesken johdonmukaista lähestymistapaa ja koordinoitakin vaihtelee huomattavasti.

On käynyt selväksi, että vihjelinjat olisi toteutettu ilman Euroopan komission tukeakin, mutta hitaammin. Vihjelinjojen tehokkuuden kannalta on kuitenkin olennaista niiden verkostoituminen.

Tässä yhteydessä on syytä antaa tunnustusta kaukonäköisyydestä Euroopan komissiolle, joka toi nämä asiat esiin jo varhaisessa vaiheessa Internetin kehityksessä. Komissio on edistänyt vihjelinjojen verkoston kehittymistä Eurooppaan yhteistyössä Yhdysvaltojen ja Australian kanssa, rahoittanut tutkimusta asiaa koskevan tietoisuuden lisäämiseksi eri loppukäyttäjryhmien keskuudessa, edesauttanut Euroopan kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden huomioon ottavan suodatustekniikan kehitystä sekä tukenut kansainvälisen luokitusjärjestelmän kehittämistä.

Tarvitaan toimintaa sekä kansainvälisesti että jäsenvaltioiden tasolla. Näin ollen on selvästi perusteltua jatkaa toimintasuunnitelman puitteissa aloitettua toimintaa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että olisi rahoitettava juuri samoja kohteita tai käytettävä samoja toteutuskeinoja.

Suosituks

Komission olisi perinpohjaisesti pohdittava uudelleen tämän alan mahdollisille jatkotoimille ehdotettavia toteutus- ja tukimenetelmiä.

Toimintasuunnitelmassa olisi erityisesti otettava huomioon vihjelinjojen toiminnan jatkuvuus ja löydettävä niille sopivampi rahoitusmalli varsinkin EU:n laajentumista silmällä pitäen.